

LEDBESKRIVNING (1-11)

Vi startar vid **Ädelfors Folkhögskola (1)** (155 möh) och färdas söderut, där vi efter 1 000 m är mitt inne i det gamla **Holsby brunn (2)** (se bild nedan och infotavla). Hälsobrunnen upptäcktes redan 1770, och hade sin storhetstid vid sekelskiftet 1800-1900.

Färden går vidare mot Appelhester, där de första 500 m stiger med 35 m (7%) och vi efter ytterligare 500 m är framme vid **Appelhester Mångård (3)** (200 möh) på höger sida. Mangårdsbyggnaden (se bild på kartsidan) är uppförd 1824-1825, där den ena flygeln är från samma tid och den andra från 1700-talet. Dessutom finns två äldre ovanliga förrådsbyggnader s.k. fataburar med spånklädda tak vid infarten. Efter ytterligare 500 m är vi mitt inne i **Appelhester (4)** med gårdarna fördelade runt omkring byn som har värdefulla ängs- & hagmarker insprängda mellan åkrarna (se bild på kartsidan).

Från Appelhester fortsätter vi söderut 2 600 m först nedför (165 möh), och sedan uppför mot Östra Byestad (230 möh) med en stigning på 65 m. Här svänger vi vänster och färdas 520 m mot öster till vägskalet vid Hässle.

Från **Hässle (5)** (230 möh) ser man åkrar och betesmarker delvis inhägnade med s.k. smålandsgärdesgård (se foto på kartsidan). Därefter trampar vi vidare 1 250 m mot nordost och **Sunnerskog (6)** (230 möh) med en vidunderlig utsikt omgiven av ängs- & hagmarker. Efter ytterligare 450 m är vi framme vid **Sunnerskogs koppargruva (7)** på höger sida (se infotavla). Färden går vidare mot nordost 2 200 m till Alseda.

Alseda by (145 möh) ligger samlad vid **Alseda kyrka** från 1788 med stenmagasinet, den s.k. **Tiondeladan (8)** från 1200-talet bredvid (se bild nedan). Framför kyrkans entré upptäcktes 17 gravar från vikingatiden i samband med att vägsträckningen vid kyrkan ändrades 1999. Väster om byn finns betade ängs- & hagmarker.

Nu fortsätter vi mot söder och efter 200 m passerar vi **Levanders Café & lanthandelsmuseum (9)** med lanthandel från 1864, och efter ytterligare 120 m svänger vi vänster in på den gamla vägen mot Ädelfors och passerar järnvägen mot Kvillsfors. Fabriksboden **Tomteverkstan (10)** med försäljning ligger på vänster sida efter 320 m. Efter ytterligare 1 600 m kommer vi till **Ädelfors Bruksgård (11)** uppförd 1778 i sten i tre våningar. Byggnaden fick efter en brand 1828 sitt nuvarande utseende med två våningar. Invid ligger även den gamla kvamen från 1875 (145 möh).

CYKELLED 30 km

GRUVRUNDAN

Cykelrundan i Alseda socken passerar förutom Sunnerskogs-, Ädelfors- och Kleva gruvor även kuperade kulturlandskap med vackra ängs- och hagmarker, djupa skogar och den brusande Emån. Här finns tillfälle för rast med fika och platser av kulturhistorisk betydelse att besöka, som Holsbys gamla brunnsområde, Alseda kyrka med Tiondeladan och Repperda forntida gravfält.

ALLEMANSRÄTTEN

Inte störa - inte förstöra det är huvudregeln i allemansrätten

Ta med skräpet

All nedskräpning utomhus är förbjuden. En fimp i en sommartorr skog kan ödelägga värden för miljoner. Glas, burkar och kapsyler kan skada både människor och djur, och plastpåsar kan orsaka stort lidande om djuren får dem i sig. Ställ därför aldrig soppsäsar bredvid ett fullt sopställe.

Eldning

Elda aldrig om det finns minsta fara för brand. Vid torr väder råder ofta eldningsförbud. Kontakta kommunens räddningstjänst (brandförsvaret) eller InfoCenter om du är osäker på vad som gäller. Om du har eldat - släck ordentligt med vatten. Du kan bli dömd till böter och skadestånd om elden sprider sig. Elda aldrig direkt på berget. Det spricker sönder och får fula sår som aldrig läks.

VIKTIGA TELEFONNUMMER

Nödsituation Tel: 112

Nummerupplysningen Tel: 118 118

Vetlanda vårdcentral Tel: 010-243 20 10

Vetlanda kommun Tel: 0383-971 00

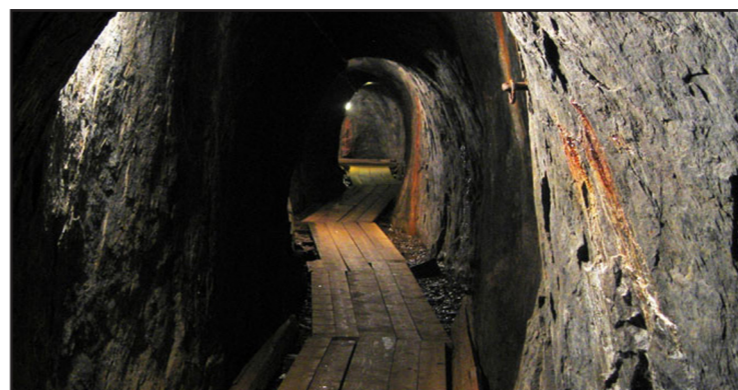

Vetlanda

Ädelfors guldgruva upptäcktes 1737 och man trodde först att det var mässing man funnit. Det visade sig vara Sveriges första guldfyndighet. Bergmästaren för södra Sverige Anton Swab begav sig 1738 till Kleva för att besiktiga platsen. Man hittade året efter guld även på Övlandehults ägor ett kort stycke från det första fyndet. Ett bolag bildades som köpte Kleva gruva- och kopparker med privilegier och grundrättigheten till Germunderys ägor. Gyafors vid Kibbe där malmen bearbetades bytte namn till Ädelfors och brytningen startade 1739. Gruvdriften pågick därefter kontinuerligt fram till 1822. Under perioden 1741-1801 myntades ca 18 000 hel- och halvdukater av sammanlagt 62 kg guld. Ett stenmagasin (se bilden) uppfördes under nödåren 1868-69, då ägarna till Ädelfors bruk ville få åkermarken på Repperdas ägor stenfri. Huset som 1982 blev byggnadsminne innehåller idag **Ädelfors gruvmuseum (D)** (se bild ovan). I anslutning till platsen finns idag ett turistföretag, **Ädelfors guldvaskning (E)** där man kan prova på att vaska guld.

KLEVA GRUVA

Kleva koppargruva (F) upptäcktes redan 1691 och började brukas 1693. Malmens kvalitet var inte den väntade så brytningen gick på sparlåga fram till 1728 då taket rasade i Storgruvan. År 1735 var den årliga tillverknings 3 500 kg koppar, och brytningen de följande åren var sparsam med ett antal olika entreprenörer. Det var inte för än bergsrådet Johan Lorens Aschan 1824 fick brytningsrätt och inköpte ett flertal hemman i trakten som arbetet drevs mer rationellt. Aschan fick 1834 privilegier för en kopparytta i Ädelfors. Kemisten Jöns Jacob Berzelius hittade 1838 nickel i malmen från Kleva. Nickel bröts med förlust de närmaste åren till 1846 då nickeltillverknings förbättrades. Fram till 1875 bröt man 31 266 ton malm som gav 585 ton nickel, och vinsten var i början på 1870-talet 154 000 kr per år. Gruvan brukades med varierande resultat fram till 1889 då den lades ner, för att under en kort period brukas igen under första världskriget. Idag pågår turistverksamhet vid gruvan. Foto: Henryk Hörner

LEDBESKRIVNING (12-15)

Nu korsar vi Emån (se bild nedan), för att efter 320 m svänga höger på den s.k. Malmvägen. Ädelfors gruvsmåhåle ligger 1 950 m längre fram med **Ädelfors gruvmuseum (12)** (se fördjupad text och infotavla) vid väggörningen och **Ädelfors Guldvaskning** strax bakom nere vid Emån.

Nu vänder vi för att fortsätta mot Kleva gruva. Vi cyklar först tillbaka 1 950 m till avtagsvägen över Emån och därefter fortsätter vi på Malmvägen mot nordost. Efter 2 200 m. svänger vi åt höger och efter ytterligare 350 m åt vänster. Byn **Vagnhesters (13)** högsta punkt (185 möh) når man efter 1 400 m, med vackra mangårdsbyggnader från 1800-talet samt ängs- & hagmarker intill. Efter ytterligare 720 m når man Sandsberg, där man svänger höger. Fortsätt sedan 2 000 m till **Kleva gruva (14)** (250 möh) (se fördjupad text och infotavla).

Från Kleva återvänder vi 2 000 m till Sandsberg där vi nu tar av åt höger och trampar vidare mot väster där vi efter 1 900 m passerar torpet Hammarsten på vänster sida och ett gravröse på höger sida. Efter ytterligare 1 000 m når vi utkanten av **Holsby gamla by (15)** med fornkärl, ängs- & hagmarker och många fina byggnader. Och 700 m senare är vi ute på vägen mellan Skede & Holsbybrunn där vi svänger vänster. Efter att ha cyklat genom samhället är vi 1 500 m senare tillbaka vid **Ädelfors Folkhögskola (1)**.

SERVICE (A-C)

A. Ädelfors Folkhögskola, Kunskapens väg 3, 574 53 Holsbybrunn, Tel: 0383-571 70. Mat- och logi.

B. Levanders Café & Lanthandelsmuseum, Alseda 20, Alseda, 574 54 Holsbybrunn, Tel: 0383-520 61. Säsongsöppet.

C. Ädelfors Stugor & B&B, Malmvägen 1, Ädelfors, 574 54 Holsbybrunn. Tel: 0383-46 02 26. Bed & breakfast.

Vetlanda kontaktcenter, Storgatan 5B, Vetlanda, Tel: 0383-971 00, kommun@vetlanda.se

Dessutom finns hotell, vandrarhem, restauranger och lunchställen. För mer information se även www.vetlanda.se

AKTIVITETER (D-F)

D. Ädelfors Gruvmuseum, Guldvägen 32, Ädelfors, Tel: 070-284 51 16. Säsongsöppet.

E. Guldvaskning i Ädelfors, Guldgrävornas väg 1, Ädelfors, 574 54 Holsbybrunn, Tel: 0383-46 00 00 rolf@guldstrom.se. Även Café med guldgrävarshop. Säsongsöppet.

F. Kleva gruva, Kleva gruva 1, Holsbybrunn, Tel: 0383-540 33 info@klevagruva.se. Säsongsöppet.

Emventure kanotuthyrning & äventyr, Kontakt: "Kröken", Emhult 7, 574 55 Kvillsfors, Tel: 072-514 64 02. Kanot- & cykeluthyrning, bergsklättring m.m.

